

Granskning av kommunens arbete med våld i nära relationer

Rapport

Orsa kommun

KPMG AB

2021-12-22

Antal sidor 13

Orsa kommun

Granskning av kommunens arbete med våld i nära relationer

2021-12-22

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Bakgrund	3
2.1	Syfte, revisionsfråga och avgränsning	3
2.2	Revisionskriterier	4
2.3	Metod	4
3	Resultat av granskningen	5
3.1	Organisation och ansvarsfördelning	5
3.2	Mål och övergripande styrdokument	7
3.3	Samverkan	8
3.4	Utbildning och kompetensutveckling	10
3.5	Återrapportering till kommunstyrelsen	11
3.6	Granskning genomförd i annan kommun	11
4	Slutsats och rekommendationer	12
4.1	Slutsats	12
4.2	Rekommendationer	13

1 Sammanfattning

Vi har av Orsa kommuns revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska kommunens arbete med våld i nära relationer. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2021.

Syftet med granskningen har varit att granska om kommunens arbete med våld i nära relationer sker på ett ändamålsenligt sätt.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunens arbete med våld i nära relationer inte sker på ett tillräckligt ändamålsenligt sätt. Detta då det saknas fastställa mål eller en handlingsplan som beskriver hur och när målen ska uppnås, vilket är ett krav enligt gällande föreskrifter. Det sker inte heller en återrapportering till politisk nivå avseende arbetet med våld i nära relationer.

Granskningen har dock visat att det finns en tydlig organisation och ansvarsfördelning vad gäller utredning, beslut och uppföljning av ärenden som gäller våldsutsatta och barn som bevittnat våld. Orsa kommun har, i samverkan med andra kommuner, tillgång till två samordnare inom området, vilket ger goda förutsättningar för att bland annat säkerställa att personal får utbildning och stöd samt att arbetsätt och metoder utvecklas.

Som ett stöd i handläggningen har verksamheten under året arbetat med att ta fram rutiner som tydliggör hur denna typ av ärenden ska hanteras. De nya rutinerna bedömer vi bör kunna utgöra ett gott stöd för handläggarna. Det är dock viktigt att säkerställa att de hålls uppdaterade och revideras utifrån nya förutsättningar, såsom lagändringar etc. samt att det genomförs uppföljning eller kontroll för att säkerställa att gällande lagar, föreskrifter, riktlinjer och rutiner efterlevs.

De handläggare som arbetar med denna typ av ärenden, samt övrig personal i kommunen, bedöms ha god tillgång till stöd i sitt arbete genom samordnarna. Utbildningar genomförs också i viss utsträckning, såväl inom IFO som inom andra verksamheter.

Utifrån vår bedömning och slutsats rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- Fastställa mål avseende arbetet med våld i nära relationer och tillse att en handlingsplan tas fram som beskriver hur och när målen ska uppnås.
- Tillse att uppföljning och/eller kontroller genomförs för att säkerställa att gällande lagar, föreskrifter, riktlinjer och rutiner inom området efterlevs
- Tillse att rutiner upprättas avseende den interna samverkan inom och mellan olika verksamhetsområden för att säkerställa att frågan uppmärksammas i samtliga verksamheter och att det finns en tydlighet hur den ska hanteras.
- Identifiera vilken extern samverkan som är nödvändig inom området, med vilka parter samverkan bör ske och i vilket syfte.
- Identifiera behov av utbildningsinsatser i samband med att de nya rutinerna implementeras, för att säkerställa att alla handläggare har en god grundkunskap inom området.

2 Bakgrund

Vi har av Orsa kommuns revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska kommunens arbete med våld i nära relationer. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2021.

Att arbeta med våld i nära relationer är en av socialtjänstens arbetsuppgifter. Med våld eller andra övergrepp av närstående avses i detta sammanhang systematisk misshandel och andra övergrepp. Begreppet våld kan dock ta sig olika uttryck och kan röra sig om grovt våld och sexuella övergrepp men också andra typer av handlingar i form av hot, kränkningar och trakasserier av olika slag¹. I socialtjänstlagen² stadgas att socialtjänsten har det främsta ansvaret för att våldsutsatta kvinnor och barn får det stöd och den hjälp som de behöver. Således har socialtjänsten en särställning i förhållande till andra myndigheter då den inte enbart är en servicemyndighet utan även har möjlighet och i viss utsträckning skyldighet att utreda de behov av stöd och hjälp som en medborgare kan ha kopplat till sin sociala situation. Det åligger socialnämnden att ha mål och rutiner för arbetet med våldsutsatta och barn som bevittnat våld.

I Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer³ framgår att socialnämnden ska utreda behov av och erbjuda stöd och hjälp samt insatser i det akuta skedet, på kort och lång sikt till:

- våldsutsatta vuxna,
- den som är under 18 år och har utsatts för våld eller andra övergrepp av sin partner, eller
- den som är under 18 år och har utsatts för hedersrelaterat våld.

Kommunen är också ansvarig för att socialtjänstens personal har den kunskap och de förmågor som krävs, och personalen ska också enligt Socialstyrelsens allmänna råd regelbundet få kompetensutveckling inom området.

Revisorerna har i sin riskanalys identifierat ett behov av att granska om kommunens arbete med våld i nära relationer sker på ett ändamålsenligt sätt, i enlighet med gällande lagar och föreskrifter.

2.1 Syfte, revisionsfråga och avgränsning

Granskningens syfte har varit att översiktligt granska om kommunens arbete med våld i nära relationer sker på ett ändamålsenligt sätt.

Granskningen besvarar följande revisionsfrågor:

- Har kommunstyrelsen fastställt mål för arbetet med våldsutsatta personer och barn som bevittnat våld?
- Finns det en handlingsplan som tydliggör hur och när målen ska uppnås?
- Finns en tydlig organisation och ansvarsfördelning för utredning, beslut och uppföljning av ärenden som gäller våldsutsatta eller barn som bevittnat våld?

¹ Handbok om socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete med våld i nära relationer, Socialstyrelsen 2016.

² 5 kap. 11 § Socialtjänstlagen (2001:453) (SoL)

³ Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:4) om våld i nära relationer

2021-12-22

- Finns det riktlinjer och rutiner inom socialtjänsten för arbetet med våld i nära relationer?
- Hur säkerställs att dessa efterlevs i verksamheten?
- Hur säkerställs att de som arbetar med dessa frågor har/får den utbildning och kompetensutveckling som behövs inom området?
- Finns det upprättade samverkansformer med andra aktörer (polis, region, kvinnojourer och/eller andra organisationer)?
- Är återrapportering till kommunstyrelsen kring arbetet med våld i nära relationer samt hantering av orosanmälningar tillräcklig?

Granskningen omfattar arbetet med våld i nära relationer på en övergripande nivå med fokus på nämndens struktur för styrning, ledning och uppföljning. Granskningen har i huvudsak fokuserat på vuxna som utsatts för våld i nära relationer.

När begreppet våld används i granskningen är det i den vidare tolkning av begreppet som ges i Socialstyrelsens handbok om socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete med våld i nära relationer (2016). Detta innebär att begreppet våld här omfattar såväl fysiskt våld och sexuella övergrepp som andra former av övergrepp/handlingar, såsom hot, kränkningar och trakasserier.

2.2 Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna uppfyller

- Kommunallagen
- Socialtjänstlagen
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd avseende våld i nära relationer (SOSFS 2014:4)
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd avseende dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS (SOSFS 2014:5)
- Tillämpbara interna regelverk, policys och beslut

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier och intervjuer med berörda tjänstepersoner. Vi har också relaterat arbetet med dessa frågor i Orsa kommun till hur de hanteras i en annan kommun.

Inom ramen för granskningen har vi tagit del av, och granskat, verksamheternas rutiner avseende handläggningen av ärenden som berör vuxna som utsatts för våld. Vi har även tagit del av kommunplan, internkontrollplan, avtal avseende strategiska samordnare, planering-/uppföljningsdokumentation avseende samordnarnas arbete med våld i nära relationer etc.

Intervjuer har genomförts med omsorgschef, enhetschef (individ- och familjeomsorgen) samt samordnare.

Samtliga intervjuade har beretts möjlighet att faktakontrollera rapporten.

3 Resultat av granskningen

3.1 Organisation och ansvarsfördelning

Socialnämndens ansvar för såväl våldsutsatta som barn som bevittnat våld regleras i socialtjänstlagen.

Socialnämndens ansvar gentemot våldsutsatta och barn som bevittnat våld regleras i 5 kap 11 §. I socialnämndens uppgifter ingår att verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp. Nämnden ska särskilt beakta att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation. Socialnämnden ansvarar för att ett barn, som utsatts för brott, och dennes närstående får det stöd och den hjälp som de behöver. Socialnämnden ska också särskilt beakta att ett barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående är offer för brott och ansvara för att barnet får det stöd och den hjälp som barnet behöver.

Vad gäller ansvarsfördelningen inom nämnden så framgår det av Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2014:4, 3 kap. 2 §) att nämnden ska fastställa var i verksamheten ansvaret ligger för att utreda, fatta beslut i och följa upp ärenden som gäller våldsutsatta eller barn som bevittnat våld.

3.1.1 Ansvarsfördelning – Orsa kommun

I Orsa kommun är det kommunstyrelsen som fullgör kommunens uppgifter inom socialtjänsten (som ovan benämns socialnämnden). Detta framgår av kommunstyrelsens reglemente (§ 17). Utskottet för Omsorg har beredningsansvar för frågor inom verksamhetsområdet. Utskottets befogenheter framgår av kommunstyrelsens delegationsordning.

På förvaltningsnivå ansvarar verksamhetsområde Omsorg för äldreomsorg, omsorg om personer med funktionshinder, försörjningsstöd och stöd till barn, ungdomar, familjer och vuxna. Till verksamhetsområdet hör individ- och familjeomsorgen (IFO), som har det övergripande ansvaret för arbetet mot våld i nära relationer. Samtliga verksamheter inom förvaltningen har dock ett ansvar att identifiera/uppmärksamma om en individ är utsatt för/riskerar att utsättas för våld i nära relationer. Ett ärende kan således initieras av andra verksamheter i förvaltningen, men aktualisering⁴, utredning och beviljande av insatser sker inom IFO, inom vuxenheten eller barn- och familjeenheten. Det finns inte någon särskild enhet, eller utsedd handläggare, som arbetar fokuserat med dessa frågor i kommunen. Handläggare med utredningsansvar för ärenden avseende missbruk har tidigare varit den som ansvarat för utredningar avseende våld i nära relation. Detta uppges ha breddats något för att fler handläggare ska ha tillräcklig kunskap och kompetens för att hantera denna typ av ärenden. I nuläget är det den handläggare som är i kontakt med klienten och identifierar förekomst av våld i nära

⁴ Aktualisering kan förenklat beskrivas som att nämnden får kännedom om att ett barn kan vara i behov av skydd och stöd. Ett ärende kan aktualiseras genom en anmälan eller genom en ansökan. Det kan också ske genom att nämnden får information på annat sätt, ex. att det uppmärksammas inom annan enhet, information från annan myndighet/organisation, om någon (ex. åklagare eller kriminalvård) begär ett yttrande etc.

2021-12-22

relation som genomför riskbedömning och ansvarar för den fortsatta utredningen och ev. uppföljning. Handläggare med utredningsansvar avseende missbruk har dock ett ökat fokus på dessa frågor, då denne bland annat genomgått utbildning inom FREDA⁵. Inom IFO planeras för att fler handläggare ska genomgå utbildningen. Det ska dock fortsatt vara en handläggare som har ett mer utpekad ansvar, som under hösten 2021 även genomgått SARA⁶-utbildning.

3.1.2 Samverkan med Mora, Malung-Sälen och Älvdalens kommuner

Orsa kommun har sedan 2016 en samverkan med Mora, Malung-Sälen och Älvdalens kommuner avseende strategiska samordnare (centrum mot våld). Det finns för närvarande två samordnare som organisatoriskt tillhör Mora kommun. Ett samverkansavtal finns tecknat för detta som tydliggör samordnarnas uppgifter och hur kostnader och ansvar är fördelat mellan de ingående kommunerna.

Samordnarnas uppgifter består bland annat av att ordna utbildningar⁷ inom området i överenskommelse med de olika parterna. Samordnarna ska också handleda i ärenden såsom riskbedömningar, våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck. Samordnarna har varit behjälpliga vid framtagning av handbok hedersrelaterat våld och förtryck och är även behjälpliga vid framtagning av rutiner för arbetet med våld i nära relation.

Samordnarna har också följande uppgifter:

- Vara representant på samverkansmöten på länsstyrelsen för kommunerna.
- Ordna lokala samverkansmöten för kompetenshöjning och erfarenhetsutbyten.
- Skapa nätverksträffar för nyckelpersoner.
- Erbjuder ett våldsförebyggande arbete tillsammans med skolförvaltningarna i de olika kommunerna. Gäller alla årskurser.
- Omvärldsbevakning i form av veckobrev till socialtjänst och skola.
- Utvärderingar av utfört arbete.
- Verksamhetsplan

Av intervjuer framgår att samordnarna arbetar såväl strategiskt som praktiskt, där de bland annat fungerar som stöd till handläggarna kring specifika ärenden.

Samordnarnas arbete är inte endast riktat till IFO utan även till andra verksamheter i kommunerna, såsom skola/förskola, äldreomsorg, funktionshinder m fl.

Av intervjuer framgår att det är tydligt hur ansvaret är fördelat mellan samordnarna och verksamheterna. Verksamheterna har det formella ansvaret och samordnarna fungerar stödjande och rådgivande i dessa frågor.

⁵ Standardiserade bedömningsmetoder som syftar till att ge socialtjänsten och andra verksamheter stöd att identifiera och bedöma behov av skydd och stöd i arbetet med personer som utsatts för våld i nära relationer

⁶ SARA (Spousal Assault Risk Assessment) är en klinisk checklista för bedömning av framtida partnervåld

⁷ Exempelvis inom grunderna i våld i nära relation, barn som upplever våld i hemmet, hedersrelaterat våld och förtryck samt riskbedömningsinstrumenten SARA och Patriark

3.1.3 Bedömning

Vår bedömning utifrån såväl genomförda intervjuer som av dokumentstudier är att det finns en tydlighet i hur ansvaret är fördelat vad gäller utredning, beslut och uppföljning av ärenden som gäller våldsutsatta och barn som bevittnat våld.

Orsa kommun samverkar med andra kommuner och har genom detta två samordnare som är stödjande och rådgivande i dessa frågor, på såväl strategisk som operativ nivå. Detta bedömer vi ger goda förutsättningar för att säkerställa att personal får utbildning och stöd, att arbetssätt och metoder utvecklas samt att det finns en samordning inom området som kommer verksamheterna till gagn.

3.2 Mål och övergripande styrdokument

3.2.1 Mål och handlingsplan

Enligt SOSFS 2014:4 kap 3.1 § ska nämnden fastställa mål för arbetet med våldsutsatta och barn som bevittnat våld samt beskriva när och hur målen ska uppnås.

I Orsa kommun saknas mål inom området och det har inte heller upprättats någon handlingsplan eller motsvarande. I kommunplan 2021 återfinns inte några mål eller uppdrag avseende våld i nära relationer.

3.2.2 Riktlinjer och rutiner

Som stöd i arbetet med våld i nära relationer utgår verksamheten dels från Socialstyrelsens handbok om socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete med våld i nära relation (2016), dels egna rutiner som arbetats fram inom området. 2017 tog IFO fram "Rutiner för socialtjänstens arbete med våld i nära relationer och barn som utsatts för eller bevittnat våld". Dessa rutiner beskriver på en övergripande nivå hur ärenden avseende såväl barn som vuxna ska hanteras.

Under 2021 har ett arbete bedrivits för att se över och ta fram nya rutiner inom området. I arbetet har samordnarna varit involverade för att stödja verksamheten i framtagandet. De nya rutinerna är mer heltäckande och beskriver på en mer detaljerad nivå hur handläggning av våldsärenden ska ske inom vuxenenheten. Av rutinerna framgår att dessa syftar till att underlätta i handläggningen och till viss del fungera som checklista i ärenden som rör våld i nära relation. Av rutinerna framgår bland annat ansvarsfördelning inom socialkontoret, hur screening ska gå till, samt processen från anmälan till beslut. Av rutinerna framgår också vilka insatser som kan erbjudas den våldsutsatta. Insatserna utgörs bland annat av råd och stöd (i form av MI-samtal⁸, samhällsinformation och/eller praktiskt stöd ex. vid myndighetskontakter etc.), familjefrid (erbjuder råd, stöd och verktyg), kontaktperson, tillfälligt boende, skyddat boende, hjälp till stadigvarande bostad samt ekonomiskt bistånd. Genomförandet av respektive insats framgår av rutinerna.

---

⁸ Motiverande samtal

De nya rutinerna beskriver även intern samverkan, där det framgår hur samverkan ska ske mellan vuxenheten och barn- och familjeenheten. Här beskrivs också kort kring kontakt med våldsutövare.

Till rutinerna finns även bifogat checklistor för bl a säkerhetsplanering, tolk och nytt ärende.

3.2.3 Uppföljning

Det sker i dagsläget inte någon uppföljning av att gällande riktlinjer och rutiner efterlevs, varken som en del av egenkontrollen eller inom ramen för internkontrollarbetet. Av de nya rutinerna framgår att dessa ärenden alltid bör handläggas med stöd av medhandläggare. Detta kommer utgöra en del av att säkerställa att handläggningen sker på ett korrekt sätt.

Av intervjuer framkommer att det inledningsvis är fokus på att implementera de nya rutinerna för att säkerställa att handläggarna uppmärksammar och utreder denna typ av ärenden på ett korrekt sätt. Det pågår ett kontinuerligt arbete med att stärka och utveckla det systematiska kvalitetsarbetet. Som ett led i detta uppges att egenkontrollen på sikt planeras att omfatta även denna typ av ärenden.

3.2.4 Bedömning

Granskningen har visat att kommunstyrelsen inte har fastställt mål eller en handlingsplan som beskriver hur och när målen ska uppnås, vilket är ett krav enligt gällande föreskrifter, varken i ett särskilt dokument eller i kommunplanen.

Att det finns tydliga rutiner för arbetet är särskilt viktigt i denna typ av ärenden, som inte är lika frekvent återkommande som andra ärendetyper. Det ställer högre krav på att det finns tydliga vägledningar. De tidigare rutinerna bedöms vara alltför övergripande för att kunna utgöra ett fullgott stöd i handläggningen. De nya rutinerna som verksamheten arbetat med under året bedöms dock vara mer heltäckande och bör kunna utgöra ett gott stöd för handläggarna i hanteringen av denna typ av ärenden.

För att säkerställa att gällande lagar, föreskrifter, riktlinjer och rutiner efterlevs bör egenkontroller eller annan form av uppföljning göras. Detta sker inte i dag, vilket vi bedömer bör utvecklas inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet. Detta för att kunna använda resultaten för att uppnå långsiktiga förbättringar.

3.3 Samverkan

3.3.1 Intern samverkan

Som nämnts i tidigare avsnitt har samtliga verksamheter ett ansvar att uppmärksamma om en individ utsätts för/riskerar att utsättas för våld i nära relation. Likaså barn som bevittnat våld. Ett ärende kan initieras av annan verksamhet än IFO, som då kan uppmuntra individen att söka stöd eller hjälp genom information om vad kommunen kan erbjuda. Det är dock individen som själv avgör om denne vill göra en anmälan/ansökan, om det inte avser en orosanmälan avseende barn/unga. Det finns

inga rutiner som beskriver hur samverkan ska ske mellan de olika verksamhetsområdena i kommunen.

Rutiner för samverkan internt inom vuxenheten och mellan vuxenheten och barn- och familjeenheten beskrivs övergripande i de nya rutinerna för våld i nära relationer.

3.3.2 Samverkan externt

Den externa samverkan som sker utgår i stor utsträckning från det samarbete de har med Mora, Malung-Sälen och Älvdalens kommuner och de samordnare som arbetar med dessa frågor. Detta gör att det finns en naturlig samverkan där kommunerna kan dra nytta av varandras kunskap och erfarenhet från de ärenden som är aktuella i de ingående kommunerna.

Av intervjuer framgår att det i viss utsträckning sker samverkan med andra externa aktörer såsom länsstyrelsen, polisen och regionen. Det uppges inte finnas några kvinnojourer i Orsa kommun, som har boenden, att samverka med. De samverkansforum som finns är dock inte specifikt avseende våld i nära relationer. En stor del av samverkan som avser våld i nära relationer uppges ske inom ramen för aktuella ärenden. Samverkan på mer övergripande nivå uppges inte vara formaliserad i dagsläget, utan sker på andra sätt såsom deltagande i nätverk och genom att bjuda in andra aktörer till gemensamma möten etc.

För barn och ungdomar upp till 18 år som utsatts för våldsbrott i nära relationer eller sexualbrott oavsett relation finns en etablerad samverkan genom Barnahus i Dalarna, vars mål är att erbjuda dem ett omhändertagande som är anpassat utifrån barnets behov. De berörda parterna (polis, kommun, region) samverkar i en gemensam lokal.

3.3.3 Bedömning

Kommunens samordnare, som den har gemensamt med Mora, Malung-Sälen och Älvdalens kommuner gör att det finns en naturlig samverkan där erfarenheter kan delas mellan de ingående kommunerna. För att säkerställa att det finns en fungerande samverkan internt bedömer vi att det bör upprättas rutiner för hur denna ska gå till för att säkerställa att frågan uppmärksammas i samtliga verksamheter och att det finns en tydlighet hur den ska hanteras. Då rutinerna för samverkan internt inom/mellan vuxenheten och barn- och familjeenheten inte har implementerats än så kan vi inte bedöma hur väl de fungerar.

Samverkan externt bedöms kunna utvecklas vad gäller vuxna som utsätts för våld i nära relationer. För barn och unga upp till 18 år finns en etablerad samverkan mellan kommun, region och polis genom Barnahus i Dalarna. För vuxenärenden saknas motsvarande samverkan. För att utveckla samverkan inom området bedömer vi att kommunen bör identifiera vilken samverkan som är nödvändig inom området, med vilka parter samverkan bör ske och i vilket syfte.

3.4 Utbildning och kompetensutveckling

Inom IFO sker inte någon grundutbildning eller introduktionsutbildning för nyanställda för att säkerställa att alla har en grundkunskap om våld i nära relationer.

Utbildningssatsningar görs såväl nationellt som på mer lokal nivå. Bland annat Yrkesresan som samordnas av SKR samt andra utbildningar inom bl a socialt arbete. Detta har inte särskilt fokus på arbetet med våld i nära relationer, men uppges kunna beröra frågan i någon mån.

En av samordnarnas huvudsakliga uppgift är som tidigare nämnts att ordna utbildningar inom området. Samordnarna skickar ut veckobrev till kommunerna, där de bland annat lyfter fram utbildningar som anordnas av andra. Kommunerna har också möjlighet att avropa specifika utbildningsinsatser från samordnare om de identifierat behov av detta inom något område. Under året har utbildningsinsatser gjorts riktat till flera verksamheter, bland annat följande:

- Utbildning har genomförts tillsammans med funktionshinderverksamheten för att de ska kunna arbeta med vip-programmet⁹.
- Utbildning och arbete i grupp med elever och lärare inom skolan har genomförts avseende våldsförebyggande arbete. Arbetet har utgått från MVP (Mentors in Violence Prevention) som är en metod som går ut på att syna våldets olika former, diskutera genusnormer och synliggöra åskådarrollen.
- Utbildning har genomförts inom förskolan, Liten och trygg. Liten och trygg är även det en utbildning som fokuserar på våldsförebyggande och att upptäcka våld.
- Utbildning har genomförts för personal inom särskilt boende och hemtjänst avseende våld i nära relationer – inriktning äldre. Rutiner har också tagits fram för denna målgrupp.

En del av utbildningarna som var planerade under 2020-2021 har, på grund av Covid-19-pandemin, inte kunnat genomföras. Exempelvis var en utbildning i PATRIARK¹⁰ planerad att genomföras för handläggare inom vuxenheten under våren 2020. Den fick dock skjutas på framtiden med förhoppning om genomförande december/januari 2021/2022.

Utöver den utbildning som genomförts och som är planerad så finns samordnare tillgängliga för stöd och rådgivning, generellt och i specifika ärenden. Innan pandemin bröt ut fanns de på plats i kommunen en dag i veckan, vilket inte varit möjligt under rådande situation. De har dock haft en stående rådgivningstid varje vecka där handläggare kunnat delta och ställa frågor och få vägledning.

⁹ Syftet med Vip-programmet är att främja förutsättningarna för god hälsa, jämlika relationer och känsla av sammanhang för unga och vuxna med funktionsnedsättning.

¹⁰ Vägledning för bedömning och hantering av risk för hedersrelaterat våld

3.4.1 Bedömning

Utifrån vad som framkommit av intervjuerna kan vi konstatera att handläggare som arbetar med denna typ av ärenden, och även annan personal i kommunen, har tillgång till stöd i sitt arbete genom samordnarna. Utbildning har också genomförts i ett flertal verksamheter, vilket vi bedömer skapar en ökad medvetenhet och kunskap inom området för de som kan komma i kontakt med individer som utsätts för våld/barn som bevittnat våld. Det har dock inte genomförts riktade utbildningsinsatser med fokus på våld i nära relationer i någon högre utsträckning till de handläggare som hanterar dessa ärenden. I samband med att de nya rutinerna implementeras bedömer vi att det är av stor vikt att identifiera områden där kunskapen hos handläggarna behöver stärkas och utifrån det anordna utbildningar så att alla har en god grundkunskap inom området.

3.5 Återrapportering till kommunstyrelsen

Av den information som erhållits genom intervjuer och dokumentstudier framkommer att det inte sker någon återrapportering till kommunstyrelsen avseende arbetet med våld i nära relationer.

3.5.1 Bedömning

Som framgår av avsnitt 3.2.1 så har inte kommunstyrelsen fastställt mål och handlingsplan för arbetet med våldsutsatta och barn som bevittnat våld, vilket är ett krav enligt gällande föreskrifter. Detta innebär att det inte heller sker någon uppföljning av detta som återrapporteras till kommunstyrelsen.

Det har inte heller skett någon formell återrapportering i övrigt till kommunstyrelsen avseende arbetet med våldsutsatta och barn som bevittnat våld. Vår bedömning är därför att den inte är tillräcklig.

3.6 Granskning genomförd i annan kommun

Under 2019 genomfördes en liknande granskning av KPMG i Huddinge kommun. Revisionsfrågorna tangerade varandra i stor utsträckning, bortsett från att det i granskningen som gjordes i Huddinge kommun var ett än större fokus på hanteringen av orosanmälningar avseende barn som bevittnat eller utsatts för våld. En fullständig jämförelse går inte att genomföra då förutsättningarna inte är desamma.

I Huddinge kommun har verksamheten organiserats på annat sätt, vilket kan förklaras av storleken på, och utformningen av, organisationen på såväl politisk nivå som i förvaltningen. I Huddinge kommun hanteras också en större mängd ärenden avseende våld i nära relation. I Huddinge kommun finns en särskild enhet som arbetar med dessa frågor. Individ-och familjeomsorgen i Huddinge kommun är också organiserad på ett annorlunda sätt vilket ställer större krav på rutiner för samverkan etc. De skillnader som kan konstateras är dock att det upplevs finnas en högre grad av styrning inom området, med upprättade rutiner för såväl utredning av ärenden samt samverkan internt och externt. Det genomfördes även egenkontroller avseende denna typ av ärenden för att säkerställa att de hanterats på ett korrekt sätt. I Huddinge kommun

arbetade de också mer systematiskt för att säkra och underhålla en god grundkunskap i förvaltningen (inte endast hos de som arbetar riktat mot målgruppen). Det finns också en mer etablerad samverkan med kvinnojourer bland annat. I likhet med Orsa kommun saknades det i Huddinge kommun mål för arbetet med våld i nära relationer och det fanns heller inte något aktivt pågående kommunövergripande arbete i frågan. Det saknades även där en handlingsplan för arbetet med våld i nära relationer.

4 Slutsats och rekommendationer

4.1 Slutsats

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunens arbete med våld i nära relationer inte sker på ett tillräckligt ändamålsenligt sätt. Detta då det saknas fastställa mål eller en handlingsplan som beskriver hur och när målen ska uppnås, vilket är ett krav enligt gällande föreskrifter. Det sker inte heller en återrapportering till politisk nivå avseende arbetet med våld i nära relationer.

Granskningen har dock visat att det finns en tydlig organisation och ansvarsfördelning vad gäller utredning, beslut och uppföljning av ärenden som gäller våldsutsatta och barn som bevittnat våld. Orsa kommun har, i samverkan med andra kommuner, tillgång till två samordnare inom området, vilket ger goda förutsättningar för att bland annat säkerställa att personal får utbildning och stöd samt att arbetsätt och metoder utvecklas.

Som ett stöd i handläggningen har verksamheten under året arbetat med att ta fram rutiner som tydliggör hur denna typ av ärenden ska hanteras. De nya rutinerna bedömer vi bör kunna utgöra ett gott stöd för handläggarna. Det är dock viktigt att säkerställa att de hålls uppdaterade och revideras utifrån nya förutsättningar, såsom lagändringar etc. samt att det genomförs uppföljning eller kontroll för att säkerställa att gällande lagar, föreskrifter, riktlinjer och rutiner efterlevs.

De handläggare som arbetar med denna typ av ärenden, samt övrig personal i kommunen, bedöms ha god tillgång till stöd i sitt arbete genom samordnarna. Utbildningar genomförs också i viss utsträckning, såväl inom IFO som inom andra verksamheter.

4.2 Rekommendationer

Utifrån vår bedömning och slutsats rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- Fastställa mål avseende arbetet med våld i nära relationer och tillse att en handlingsplan tas fram som beskriver hur och när målen ska uppnås.
- Tillse att uppföljning och/eller kontroller genomförs för att säkerställa att gällande lagar, föreskrifter, riktlinjer och rutiner inom området efterlevs
- Tillse att rutiner upprättas avseende den interna samverkan inom och mellan olika verksamhetsområden för att säkerställa att frågan uppmärksammas i samtliga verksamheter och att det finns en tydlighet hur den ska hanteras.
- Identifiera vilken extern samverkan som är nödvändig inom området, med vilka parter samverkan bör ske och i vilket syfte.
- Identifiera behov av utbildningsinsatser i samband med att de nya rutinerna implementeras, för att säkerställa att alla handläggare har en god grundkunskap inom området.

Datum som ovan

KPMG AB

Liz Gard

Certifierad kommunal revisor